

Gan ýady

Category: Kitapcy, Publisistika, Romanlar, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Gan ýady GAN ÝADY

Biziň günlerimiziň syýasy konserwatiwleriniň aň-düşünje formasıýasy «Sowuk uruş» döwründe emele geldi, emele getirildi. Şol döwür sağy aňyýetiň üstünde ylalaşýan meseleleriniň iň esasysy – «döwletiň we milletiň barlygyna duşman» saýýan kommunizm duşmançylygydy.

Wagtyň geçmegin bilen bu paranoýáa öwrüldi: «Çepçiler köpelse, Sowet Soýuzy Türkiýäni basyp alar!»

Bu komplimasiýaçylyk 70-nji ýyllarda ýetjek derejesine ýetip dyndy. Her çepçi «rus ýapjasdy». Her çepçi «watan dönügidi». Sağy düşünjäniň iň tipiki uçdantutma çemeleşmeleriniň biri progressiw'lere bolan ýigrenjidi. Olaryň pikiriçe intellektual, pöwhe sözler bilen gürleşip, ýazyp hakykaty gizleýän «galp-progressiw» halkdan üzñedi we Günbatarçy öýkünjeňlerdi, milli gymmatlyklardan daşdady!

«Sowuk uruşyň» psihologik uruş metodlary - «jady awy» taktikalary ABŞ-dan «import» edildi: makkartıçılık!

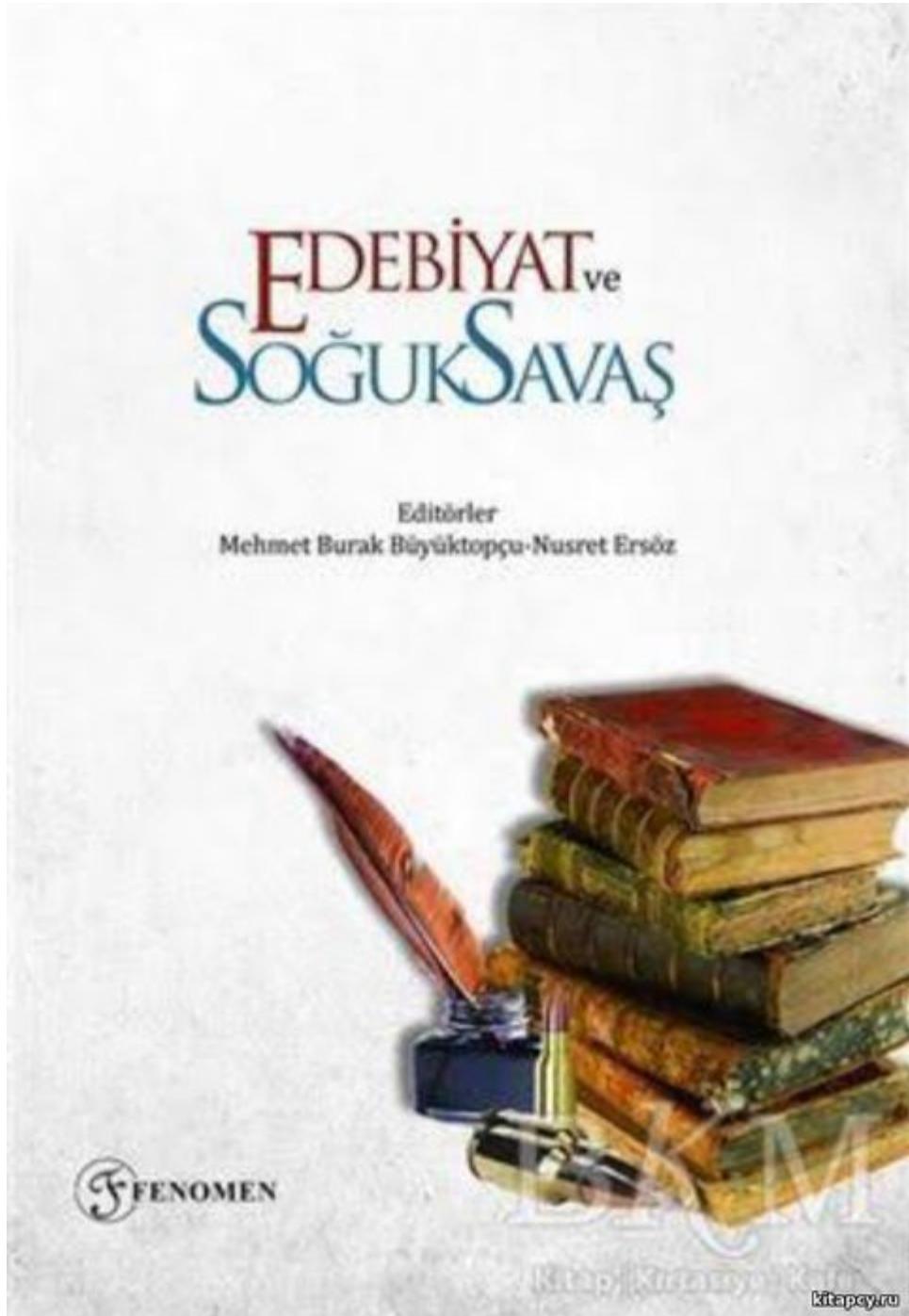
Ýagny: kommunizm howpy bahanasy dowamly öňe çykarylyp, çepçi bolsun ýa-da bolmasyn – ähli oppozisiýany aýyplamalar, garalamalar bilen garşyma-garşy galdyrmak!

Osmanlynyň soňky döwürlerinde doglan we entek «emedekleme» döwrünü başdan geçirýän intelligensiýa (iňsizlik, teraktlar, ýanamalar, tussag etmeler bilen) kör byçgynyň aşagyna alyndy.

Bu hüjümler her dürli garşydaş pikiri nyşana aldy. Jahylyýet

ulaldyldy...

Ine... Şu gün her garşydaş garaýşyň astynda «güýç nokatlary-üstdäki akyl» gözlenmeginiň sebäpleriniň birem «Sowuk uruşyň» syýasy atmosferasynyň netijesidir...

* * *

Türk konserwatiw edebiýatynyň öwrülişigini «Sowuk uruşdan öñki we soňky döwüre» bölüp öwrenmek näme diýjek bolýanymy has gowy aňlatса gerek...

Bir paragraf açyp bir uçdan mysal bereýin:

Çepe gönügen zoňtar we gödek çemeleşmäniň-hasaplaşmanyň Nihal

Atsyzdan gelýändigini pikir edip bilersiňiz. Emma: Köplenç çeper fantaziýa esaslanýan eserlerine seredeniňizde, ýazyjynyň esasy maksadynyň «milli kimlik» döretmekdigiňi görəesiňiz. Meselem, çeper-fantastiki «Bozgurtlar» romany ýaly...

«Bozgurt» ýaly simwollaryň üstünden beýan edýänleriniň maksady «türk kimlik shemasyny» kemala getirmeksi. Maksady gürrüňsiz «Turan idealydy».

“Dessan” hökmünde ýazan romanlaryndaky gahrymanlaryň düzümünde adatdan daşary güýclere eýe legendar türk serkerdeleri ýa-da türk gahrymanlary bardy: Alp Är Töňne, Istemä kagan, Alp Arslan, Temuçin, Çingiz kagan, Kültegin, Kürşat ýaly... (Gökçen ýaly köp gyz atlary-da Atsyzyň romanlaryndan soň ýoň boldy).

Atsyzyň «şejere türkülügini» wagtyň geçmeli bilen «türk yslam sintezine» öwürdiler.

«Bozgurt» simwoly ýerini «Üç ýarymaýa» berdi. «Bozgurtlary» «ülküjilere» öwürdiler. «Türkçi» sözünüň ýerine «milliyetçi» sözi alyndy. «Türküler jemgyýeti» ýatyryldy, «Milliyetçiler jemgyýeti» guruldy.

Ýagny «Sowuk uruşda» Nihal Atsyzyň «edebi garşıdaşlygy-da» ylymly saýyldy, halanmady...

Türküň ýanyna «arap dininiň» gondurylmagyna garşı çykan «arassa türkçi» Atsyzyňam «Sowuk uruşda» başyndan inildi! Çünkü:

Anti-imperialistik arap milli hereketi ýaly «türk ýerli BAAS-ynyň» bolmagyny islänokdylar. Islenýän: «Sowuk uruşa» ugurdaş antikommunistik reaksiyoner, içi köwülen, milliyetçi hereketiň bolmagydy...

Hawa: Çepçiler ýa-da oppozisioner intelligensiýa beýlede dursun, «Sowuk uruşyň» «türk häsiýetli adamy» döretmegi maksat edinen Atsyza-da takat-kanagaty bolmady.

* * *

Jemläp aýdar bolsam:

Gözleýän zädym – şu günü sagça konserwatiw syýasatyň ideologiki kökünüň (meselem diliniň) üstünde pikir alyşmak. Çünkü, bu MRU merkezli «import sagça düşünje gurluşygynyň» netijeleri häzirem syýasat dünýäsine hökmüni ýöredýär! Emma, hut şu sebäp bilenem «anti-imperializm» diýip gygyranyň bilen anti-imperialist bolunmaýar!

Aýratynam, 70-nji ýyllarda akdyrylan «gan ýadynyň» sebäpleriniň üstünde durmak gerek. Şeýle-de, her garşydaş hereketi «dönük-duşman» saýma gylygyndan saplanmaly.

Meselem, gödek syýasy diliň düşünjeden öñ hereket etmegi diňe şeýdip soñlanýar.

Ýolbaşçynyň beýikligi onuň düşunjeleriniň güýjündedigi ýatdan çykarylmasy...

«Sowuk uruşyň» döreden pikir ýykgyńçyligyn dan halas

bolunmalydyr.

«Yrzalaşma» şeýdilende mümkün bolar.

Soner YALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 23.02.2024 ý. Publisistika